

Izhaja
vsak mesec enkrat.

Uredništvo in uprav-
ništvo je v Sodni
ulici št. 4.

MOJ DOM

Oglase se računa po
posebnem ceniku.

Tiska tiskarna Makso
Hrovatin v Ljubljani.

Odgovorni urednik:
Ivan Frelih.

Glasilo Pokrajinske zveze društev hišnih posestnikov za Slovenijo v Ljubljani.

Štev. 11.

Ljubljana, 22. novembra 1924.

Leto IV.

Našim članom in zveznim društvom.

Naprosajo se člani vseh društev hišnih posestnikov, da odgovore na ta-le vprašanja:

1. Katere so največje krivice, ki so se hišnim lastnikom storile s stanovanjskim zakonom?

2. Katere so bile ovire za časa veljave stanovanjskega zakona za zidanje novih stanovanj in sploh za zmanjšanje stanovanjske krize?

3. Ali mislijo, da bi se z odpravo stanovanjskega zakona stanovanjska kriza polagoma zmanjšala?

4. Ali je bila potrebna uvedba stanovanjskega zakona in ali je stanovanjski zakon vplival povoljno na stanovanjsko krizo ali jo je pa s svojim postankom celo poslabšal?

5. Ali je stanovanjski zakon koristil v bistvu ekonomsko slabšim in siromakom, ali pa je bil v zaščito ekonomsko močnejših in tistih, ki jih zakon ni nameraval vzeti v zaščito?

6. Navesti in opisati najhujše slučaje špekulacije in trgovanja s stanovanji in lokali in navesti vse ono, iz česar bi se jasno sklepalo, da je zakon o stanovanjih škodljiv in navesti razloge, da bi ravno njega odprava najpovoljnejše vplivala na poboljšanje in končno odpravo stanovanjske krize.

Vsa društva in posamezniki naj vzamejo na sebe dolžnost za zbiranje teh podatkov in vsak njim poslani odgovor naj takoj dpošljejo naši zvezi.

Odgovore je treba jasno navesti na vsako vprašanje posebej. To se more izvršiti z naštevanjem razlogov in raznih slučajev, more se pa tudi v obliki pisem in člankov, ki se morajo dati takoj v tisk.

Pokrajinska zveza društev hišnih posestnikov za Slovenijo v Ljubljani.

Proti načrtu novega stanovanjskega zakona.

Na poziv z dne 10. oktobra 1924, št. 146 je Pokrajinska zveza društev hišnih posestnikov za Slovenijo in Prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani k načrtu novega stanovanjskega zakona podalo ministru za socialno politiko v Beogradu sledeče poročilo in pripombe:

Ko je leta 1921. zakonodajni odbor Narodne skupščine imel v smislu Ustave odobriti vse do tedaj izšle naredbe posameznih pokrajinskih vlad, je prišlo do sklepanja tudi o takrat v posameznih pokrajinah veljavnih stanovanjskih naredbah. Mesto odobritve teh različnih stanovanjskih naredb je izdalo Ministrstvo za socialno politiko za celo državo veljavni stanovanjski zakon, ki ga je potem zakonodajni odbor bistveno spremenil in določil kot kompromisni predlog posameznih poslaniških klubov. Pri sestavi tega kompromisnega zakona je veljalo načelo, da je to zadnji stanovanjski zakon in po preteku tega zakona, t. j. dne 1. januarja 1925, za hišne posestnike nastopi

popolno razpolaganje svoje imovine. To načelo je v zakonu popolno razvidno v členu 1. z določilom:

da stopajo v veljavo predpisi občnih zakonov, ki so veljali do leta 1924. v posameznih delih kraljevine, le z omejitvami, ki jih določa ta stanovanjski zakon. Člen 3. pa predpisuje, da velja ta zakon do 1. januarja 1925, to je dokaz, da po tem roku preneha vsaka omejitev.

Takratni minister za socialno politiko je v imenu vlade v časopisju proglasil, da je ta stanovanjski zakon zadnji, da je popolnoma izključeno, da bi v času veljavnosti sedanje Ustave zamogel še kak minister podpisati še kak stanovanjski zakon in ga Narodna skupščina odobriti. Obenem je svaril najemnike, da imajo sedaj tri leta časa, da svoje razmere uredijo s hišnimi posestniki, odnosno naj si preskrbe stanovanja za čas po 1. januarja 1925, ko nastopi prostost za stanovanja in lokale.

V času veljavnosti tega zakona so hišni lastniki doživeli toliko brezpravnosti, toliko izgub na svojih dohodkih in zaznali za tako mnogobrojne zlorabe stanovanjskega zakona od cele vrste najemnikov, da so opravičeno in trdno pričakovali, da nikakor ne bo Ministrstvo za socialno politiko uvedlo potrebe, še nadalje napraviti kak stanovanjski zakon, odnosno najemnike zaščititi. Ker sedaj veljavni stanovanjski zakon obsega termin veljavnosti je implicito rečeno, da se stanovanjske omejitve umaknejo pred predpisi zakonov koncem leta 1924.

Sedaj pa je Ministrstvo za socialno politiko izdelalo nov načrt stanovanjskega zakona ter ga nam poslalo na mišljenje. Opravičeno je vse hišne posestnike v državi ta projekt razburil, ker bi v slučaju veljavnosti predlaganega načrta hišni posestniki izgubili še tiste pravice, ki so jih do sedaj imeli. Ker v zakonu ni določena doba njega veljavnosti lahko domnevamo, da misli ministrstvo ta zakon obdržati v veljavi celo vrsto let, kar pomeni popolno eksoroprijacija hišne lastnine.

Iz opomb k posameznim členom načrta bo ministrstvo uvidelo, da zakon hišne posestnike v neštetihih točkah popolnoma razlaščuje, jim jemlje dosedanje pravice in opravičeno trdimo, da bi bil ta stanovanjski zakon gotovo najslabši stanovanjski zakon v celi Evropi. V vseh drugih državah določajo stanovanjski zakoni termin veljavnosti ter so samo še kot nekaka likvidacija stanovanjskega vprašanja. Nekatere države so že opustile vsako omejitev hišne lastnine, druge države, kakor Italija, Ogrska, Čehoslovaška pa imajo v zakonih določeno, da v letih 1925. in 1926. preneha vsaka omejitev. Pri nas pa predlaga sedaj kar naenkrat ministrstvo zakon, ki naj bi veljal celo več let. Upamo, da se je v tem pogledu napravila samo pomota in da se je samo pozabilo pristaviti, da zakon velja samo za leto 1925.

Mesto likvidacije stanovanjskih omejitev, je predloženi načrt zagrešil dosedanje linijo, v mnogih točkah poslabšal dosednji zakon in zašel popolnoma na stran najem-

nikov, ter hoče še odpraviti vsa ingerenca hišnih lastnikov pri stanovanjski oblasti prve inštanca, ki je veljala do sedaj.

Naravnost kričeče pa se je določilo, da hoče ministrstvo pokrajine izven Srbije in Črne gore degradirati za kraje II. klasa, ker dovoljuje tem krajem le polovico one zvišane najemnine, kakor jo dovoljuje srbijanskim hišnim lastnikom.

To je popolnoma protizakonito, je proti enakopravnosti garantirani nam po Ustavi in bi pomenilo prelom Ustave.

Pokrajinska zveza društev hišnih posestnikov za Slovenijo in Prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani je predloženi načrt natanko v sejah prereševalo ter sklenilo ponovno apelirati na gospoda ministra za socialno politiko in na skupno vlado, da se preneha vže z brezpravnostjo hišnih lastnikov in kar donaša tudi ogromno škodo državi, posestnikom in tudi najemnikom. Stanovanjska beda je večinoma umetno narejena, ker prebivalstvo neopravičeno sili iz sel v mesta radi lažjega zaslужka, kar utegne imeti nedogledno slabe posledice za našega kmeta, ki že sedaj ne dobi potrebnih delavcev, med tem, ko v mestih vlada brezposelnost.

Prilagamo resolucije, ki so bile sprejete na seji delegatov iz cele Slovenije in opombe k posameznim členom predlaganega stanovanjskega zakona ter upamo, da bo ministrstvo popolnoma uvidelo opravičene naše zahteve in jih v vseh točkah osvojilo in sprejelo v nov stanovanjski zakon.

(Nadaljevanje sledi.)

Glavna zveza hišnih in zemljiških posestnikov kraljevine SHS.

Štev. 1950, 18. sept. 1924, Beograd.

Gospodu ministru za socialno politiko — Beograd.

Brez dvoma je znan tudi gospodu ministru čl. 1 stanovanjskega zakona, ki se glasi:

»Čl. 1. Za ureditev vseh najemniških odnošajev zgradb in drugih prostorov stopajo v veljavo predpisi občnih zakonov, ki so veljali v posameznih delih kraljevine pred letom 1914, z nastopnimi omejitvami.«

Nihče ne more oporekati, da je ta zakon, ki je stopil v veljavo 28. februarja 1922, imel prekiniti neredno vojno stanje v deželi po dovršeni vojni, ki je pa končana tudi s krajevskim ukazom 20. marea 1920. Takisto nihče ne more oporekati niti temu, da omejitve, ki se spominjajo na koncu tega člana zakona, niso mogle in smele uničiti samega tega zakona, s katerim se postavljajo v veljavo zopet vsi zakoni, ki so veljali v celi deželi do l. 1914.

Med tem so pa te omejitve, ki so morale imeti za cilj samo prehod k rednemu zakonitemu redu v odnošajih, uničile vse zakone pa tudi celo same ustavne naredbe, s katerimi je garantirana vsem državljanom pravica razpolaganja s svojo lastnino, in s to nezakonito omejitvijo in s po-

močjo stanovanjskih oblasti je nastalo v deželi stanje hujše nego je bilo v času vojne; kajti stanovanjske oblasti, sestavljene večinoma iz elementov, skrajno nesposobnih, da ne rečemo tudi brezvestnih — niso v nobenem slučaju smele biti pooblaščenice, da urejajo pravne odnose med državljani, ki so jim ti pravni odnosi po tolikih vojnih letih predstavljali življenske interese.

Vzeti pa za podlago ureditve pravnih odnosov med državljani — največjo krivico in veliko vojno breme, ki je bilo samo po sebi samo in edino državno breme, naložiti na pleča samo eni vrsti državljanov, tukaj na pleča hišnim in zemljiškim posestnikom, ne pa tudi na vse ostale državljane v deželi, to dokazuje ne le očitno krivico, storjeno od strani države večinoma državnih prebivalcev, ki sestoji večinoma izključno iz hišnih in zemljiških posestnikov, a večina, ki je obenem tudi glavni steber države in brez katere država ne bi mogla niti obstati kot država.

Ta večina je i vojska in državna kasa, in celokupna gospodarska moč v deželi in vse ostalo, kar dela bistvo ene države; zato ni smela država pustiti in zapustiti te moči v vojnem stanju toliko let po končani vojni, marveč je bila dolžna te nezakonite uredbe in zakone uničiti in vsa vojna bremena, v kolikor so še obstajala, naložiti na vse državljane v obče, ne pa samo na eno vrsto državljanov.

Tudi ono, kar je država storila nasproti hišnim in zemljiškim posestnikom še pred stanovanjskim zakonom (ki je stopil v veljavo 28. februarja 1922) in po zakonitem objavljenju vojnega prestanka, ni odgovaralo niti zakonitosti niti ustavnosti v deželi, a najmanj je odgovarjalo dostojanstvu pravno urejene države.

Takšno neustavno, nezakonito a potem tudi skrajno nedovoljeno ravnanje od strani države nasproti večini najsposobnejših državljanov, povzročilo je v vsej deželi popolnoma neredno stanje v pravnih odnosih večine državljanov v toliki meri, da je tej večini priklopela jeza do vrha in da je vsa kot en mož vstala na noge in že na vse sile začela usvarjati organizacije po celi deželi za boj proti tej veliki krivici, proti temu velikemu zlu, ki je doletelo vso deželo — kakor se zdi — zlasti iz tega vzroka, da nobena vlada noče izgubiti volilnih kroglic, ne pa radi tega, ker ne vidi in ne ve, kako veliko zlo je prizadejala večini svojih najsposobnejših državljanov. Ta boj proti krivici in nezakonitosti mora nastati v istem času v vsej deželi.

Pred tem velikim in obupnim bojem, ki se pripravlja v celi deželi, obračale so se vse organizacije v deželi, ki jih je že sedaj okoli sto, do sedaj posamezne in v skupinah do ministra za socijalno politiko, kot v prvi vrsti pristojnemu, da tudi do vlade s prošnjo; da se to zlo stanje ukine z odpravo stanovanjskega zakona takoj ali da se vsaj pripravi prehodno stanje, ki prestane s prenehanjem veljavnosti stanovanjskega zakona, ki ima prenehati zadnji dan leta 1924. Toda tem prošnjam i posameznih organizacij i glavnega odbora vseh organizacij v deželi se pristojni minister nikakor ni povoljno odzval, pa tudi ne celotna vlada. Pristojni minister je izjavil, da bo pripravil projekt zakona na dosedanji podlagi krivice in profizakoničnosti, samo v nekoliko blažji obliki, četudi sam uvideva, da je sedanje stanje stanovanjskega vprašanja zasnovano na veliki krivici, ki je na on ne more odpraviti. Po vsej priliki samo radi volilnih kroglic.

Na poslednji seji (obdržani tukaj pred 4—5 dni) Glavnega odbora vseh organizacij hišnih in zemljiških posestnikov, sklenilo se je, da se stori še en korak do pristojnega ministra in vlade, da se stano-

vanjski zakon takoj ukine ali vsaj da se pripravi potrebno prehodno stanje, ki bi prenehalo veljati z nadaljnim prenehanjem veljavnosti stanovanjskega zakona. Glavni odbor je motiviral ta svoj odlok s tem, da vladi, ministru in celemu svetu pokažemo, da so vse organizacije sestavljene iz najsposobnejših državljanov te dežele in da one storijo vse, kar od njih zavisi, da se glede stanovanjskega vprašanja v celi deželi izvrši vse v miru in po zakonu, ker so vsi člani organizacij ljudje reda, dela in zakonitosti, ki so v stanu kot taki, da se boré proti vsaki krivici, ki se jim godi, isto tako kakor bi se vedno borili za vsak napredek, srečo in veličino domovine. Odzivajoč se temu odloku Glavnega odbora vseh organizacij v deželi, obračamo se do g. ministra za socijalno politiko s tem aktom in ga prosimo, da izvoli on po svoji dolžnosti in svojem poklicu učiniti vse, kar more, da se imenovani stanov. zakon takoj ukine ali vsaj da se pripravi potrebno prehodno stanje vtem stanovanjskem vprašanju, ki bi pa prenehalo veljati s prenehanjem veljavnosti stanovanjskega zakona zadnji dan tekočega leta, in da on na ta način z vlado odkloni tako ogromen in strašen spopad vseh stanovanjskih organizacij v deželi z vlado in pristojnim ministrom, spopad, ki bi bil sam po sebi prava državljanska vojna v celi deželi, ker organizacije predstavljajo sedaj veliko silo, čez en milijon najsposobnejših državljanov te dežele, sila, ki pride za slučaj potrebe v Beograd in bo zahtevala od narodne skupščine uničenje prizadete ji krivice.

V dosedanjih naših predstavkah pristojnemu ministru in vladi, kakor tudi v društvenem listu »Dom« objavili smo na stotine primerov, v katerih so hišni lastniki stanovanj in poslovnih lokalov skoro popolnoma oropani pravice razpolaganja s svojo imovino ne samo po nezakonitem, ampak naravnost barbarskem postopanju najemnikov in da sploh niso mogli najti zaščite in pomoči pri stanovanjskih niti drugih državnih oblastih. Tako zlo stanje je nepretrgano v prestolnici, a v oblastih cele naše velike kraljevine še mnogokrat hujše.

V tem postopanju najemnikov so tudi kriminalna dela, pri čemer so bili hišni lastniki prisiljeni na samoobrambo svoje lastnine in svojih pravic in da se obračajo k sodiščem za pomoč.

Na stotine je primerov v prestolnici, a v oblasteh še več, da so bili hišni posestniki v svojih lastnih hišah siloma nameščen i po kotih in šupah, a najemniki so zavzemali samooblastno celo hišo in so dajali lastniku po svoji volji po 30 do 40 dinarjev, dočim so imeli sami za isti zakup od podnajemnikov po 2000 do 3000 dinarjev na mesec. Hišni lastniki so nosili davke in vse občinske dajatve in še hišo popravljali, a najemniki niso plačevali niti davkov niti občinskih doklad.

Take zlorabe in taka nasilja pa niso delali samo priprosti najemniki, marveč so jih delali tudi visoki državni uradniki, ki so bili obvezani, da prednjačijo v spoštovanju in izvrševanju zakonov.

Tako je zahteval bivši minister financ Kumanudi od stanovanjske oblasti, da se za njegovega kabinetnega šefa Matovića s silo vrže neko domače delniško društvo iz nove hiše v Balkanski ulici št. 18. in v iste prostore vseli njegov Matović. Oblast je smatrala to ministrovo zahtevo za naredbo in društvo s silo vrgla ven, a Matovića vselila v isti lokal, kjer se nahaja še sedaj za malo najemščino, ki si jo je sam odmeril plačuje pa jo občinskemu sodišču, ker se nahaja neprestano v pravdi s hišnim lastnikom zaradi te protizakonitosti.

Tako je šef neke politične stranke, ki je preje bila na vladi z drugo stranko, a je sedaj sama v vladi, zavzel po prenehanju sovražne okupacije samolastno neko veliko nepremično imetje v vrednosti čez 2 milijona v Uskoški ulici št. 8. Književnega in nacionalnega društva Sv. Save, ter drži to imetje še sedaj njegova stranka, ne da bi kaj plačevala društvu kot zakonitemu lastniku. Na prošnjo in zahtevo društvenega zastopnika, da ni treba da bi on v imenu svoje stranke ropal društvo, podal je v opravičbo svojo to-le izjavo v klubu dotične stranke: »Pa kad ceo svet pljačka, zašto ne bismo i mi pljačkali!«

Evo še en cvet iz vrta ministrstva za socijalno politiko! Neki sedanji ali bivši načelnik istega ministrstva Stojadinović, izpsoval je po pasje (ali kot pes!) neke svoje bližnje sorodnike, zato ker so se s hišnim lastnikom poravnali in so se po tej poravnavi izselili iz dotičnega stanovanja, v katerem so že dolgo prebivali. To opsovanje, ki je postalo splošno znano, osnoval je na to in zato, ker so se po tako dolgem prebivanju v stanovanju, blizu pet let, iz njega izselili, ko jim po preteku petih let takoj hiša pripade v izključno lastnino brez plačevanja niti ene pare za tisto imetje.*

Evo, kako razume, obrača in tolmači zakon načelnik ministrstva za socijalno politiko. A kaj se more tedaj od drugih pričakovati, ki nimajo tistih dolžnosti v stanovanjskih zadevah kakor imenovani načelnik.

V tej slabi uporabi stanovanjskega zakona pa ni izvzeto niti vse osebje ministrstva za socijalno politiko. Najbrže za to, ker niti eden nima svoje hiše, pa zato hrepene samo po tuji imovini.

To, da so stotine hišnih lastnikov v prestolici in v oblasteh s takim nasilnim rostopanjem najemnikov dovedene v obupni položaj z odvzemanjem dohodkov in prenašanjem davkov in ostalih bremen — to je nam dalo povod in podlago, da se obračamo tudi do g. ministra financ s predstavko o slabem stanju, ki je posledica krivičnega stanovanjskega zakona. Istočasno razložili smo mu tudi preveliko škodo, ki jo od te krivice razven hišnih lastnikov — trpi tudi državna blagajna v tem in v toliko, ker prejemlje država dohodek le od malih in neznatnih dohodkov samo hišnih lastnikov, da pa najemniki ne plačujejo državi nič od tistih dohodkov, ki jih imajo od stanovanj, katera drže skoro brezplačno, dohodki, ki znašajo pri današnji vrednosti stanovanj in lokalov znatne vsote, ki bi jih sicer hišni lastniki dobili in plačali od njih davke. A najemniki ne plačajo davkov od dohodkov niti od podnajema tistih prostorov, ki jih drže skoro brezplačno.

Ti dohodki so veliki in škoda za državno blagajno, ker znašajo desetine milijonov dinarjev, katerih polovica bi že popolnoma zadostovala za stanovanjske doklade uradnikov.

Razven tega smo v prošnjah do pristojnega ministra in do vlade pokazali, da se, ako se ne pristopi takoj k odpravi imenovanega zakona, pristopi k izdelavi prehodnega stanja z veljavnostjo do konca tega leta, ki bi se pričelo z objavo razpisa, s katerim bi se napolnili vsi hišni in zemljiški lastniki, da z najemniki in zakupci vseh vrst prečistijo na podlagi obče draginje s poravnavo pred stanovanjskim sodiščem ali stanovanjskim oblastvom vse svoje stanovanjske odnose do 1. novembra tega leta kot roka, v katerem so obi-

* Iz tega se jasno vidi, kakšni ljudje odločajo v ministrstvu za socijalno politiko in delajo zakone in pravilnike! Ali ni izraz »balkanstvo« še prenežen za tako vladanje?! — (Op. ured.)

čajni zaključki ugovorov o zakonu ali obnavljanju teh, z nalogo, da po tem času (roku) do konca tega leta, ko preneha veljavnost sedanjega stanovanjskega zakona, ne bodo dobili nikake druge zakonite zaščite v pomoč, ker bi se moralo smatrati, da je stanovanjsko vprašanje s prenehanjem veljavnosti stanovanjskega zakona končno razčiščeno z naloženim poravnanjem, izbranim razsodiščem, tako da ne bi ostalo nič za posebno delo oblasti, ker Beograd, če zadržuje v sebi toliko število najemnikov, bodisi meščanov ali uradnikov — po tako iznimnem in prisilnem stanju, on bo zadržal vse najemnike vseh vrst tudi v času, ko se ti zakupniki izravnavajo in pogodijo pred oblastjo s hižnimi lastniki, in sicer prvi, meščani, podprti s svojim gospodarskim položajem, ki jih je dvignil iznad večine hišnih lastnikov, ki se sedaj nahajajo v obupnem stanju, in drugi, uradniki, katere bi morala država pred potekom veljavnosti stanovanjskega zakona, podpreti s osebnimi dokladami.

To bi bila prava in zakonita pot tega stanovanjskega vprašanja do konca tega leta, po tem času nastane redno stanje in stanovanjsko vprašanje se bo razpravljalo rednim potom po že obstoječih zakonih pri pristojnih oblasteh in sodiščih.

Gospod minister! Vse spredaj razloženo, i na zakonu i na prirodi te stanovanjske stvari osnovano, pokazuje jasno pot in način, kako je treba to vprašanje sedaj rešiti in s prenehanjem veljavnosti stanovanjskega zakona zadnji dan tega leta, oglašiti stanovanjsko vprašanje za rešeno. Za tako delo v tem vprašanju imate podlago tudi v izjavah v Narodni skupščini mnogih in mnogih narodnih poslancev, ki so zahtevali, da se ta stanovanjski zakon, ki je celemu narodu prizadejal toliko zla, končno ukine. In samo na veliko pritiskanje ministrov so odstopili od zahteve, da se ta zakon ukine. Narodni poslanci, ko so jim ministri dali tedaj besedo, da se zakon v nobenem slučaju ne bo podaljšal, marveč da se hoče storiti samo nujno prehodno stanje, ki bo prestalo veljati ko preneha veljati tudi sam stanovanjski zakon.

To so nam i g. Kukovec i g. Hrasnica kot tedanji sekretar ali predsednik zakonodajnega odbora — nam (članom odbora) priobčili v priliki, ko smo jih prosili, kakor tudi ostale ministre, da odvzamejo to veliko zlo z naroda z odpravo stanovanjskega zakona.

Gospod minister! In zopet Vas na zvršetku te prošnje prosimo in zaklinjamo, da izvolite z vlado vse ono učiniti, da se to stanovanjsko vprašanje najlažje in brez kršitve katerihkoli pravic zvrši na gori predloženi način mirno in dostojno pravno urejene države — in da v nobenem slučaju ne pristopite h kakemu novemu reševanju tega stanovanjskega vprašanja, ki bi bilo samo novo zlo, ki bi moralo sigurno izzvati neredno stanje v celi deželi, a to najbrže ne bo nobena vlada storila, najmanj pa vlada, ki je v svoji deklaraciji pred Narodno Skupščino predložila kot svoj delovni program ustvaritev pravice in zakonitosti v deželi.

Uradniki in stanovanjski zakon.

Kedar se pri nas govori o rešitvi stanovanjske krize in o predlaganju stanovanjskega zakona, navadno navajajo vsi kot najmočnejši razlog: »morajo se uradniki zaščititi.« Torej stanovanjska kriza je rešena samo tedaj, ako se uradniki zaščitijo. Evo, tako vam govori minister za socialno politiko, tako drugi ministri, tako predsednik ministrstva, tako narodni poslanci. Meščanom, ki so v tej zavidni sreči, da imajo stanovanja, slone na vratu uradniki!

Uradniki niso samo uslužbenci hišnih lastnikov. Oni so uslužbenci državni in njih nimajo plačevati samo oni državljani, katerih imovina obstoja iz stanovanj. Nje morajo plačati tudi drugi državljani, katerih imovina sestoji iz drugih objektov.

Ali to ni največja krivica, da se devajo državni uslužbenci na breme samo eni vrsti, hišnim lastnikom?

Evo en dokaz, da oni, ki danes rešujejo stanovanjsko vprašanje, nimajo vesti, a kamoli državniške modrosti.

Stanovanjsko krizo je mogoče motriti z različnega stališča, ali eno je nedvomno: da se v nobenem slučaju ne sme na prvem mestu povdarjati to, da je glavni vzrok bodisi podaljšanju stanovanjskega zakona, ali predlaganju novega stanovanjskega zakona — zaščita uradnikov. Ta podlaga se mora opustiti, ako se hoče varovati ugled uradnikov.

Uradniški ugled je danes precej propal. Temu so krivi po nekoliko uradniki sami, toda velik del odgovornosti za propadanje uradniškega ugleda kriva je tudi sama država, njeni upravitelji, vlada in narodna skupščina.

Tako, namesto da uradniku da pristojno plačo, da more sebe in svojo rodbino izdržavati, i da ravna z njim tudi v vsem drugem kakor z drugimi državljani, ona uradnika izločuje in ga pooblaščuje. Ona mu daje razne predprave, tako tudi s stanovanjskim zakonom, in kdor ima nesrečo, da mu pride državni uradnik kot najemnik, nosi on sam to breme namesto, da ga nosijo vsi državljani po svoji imovini. Evo, radi tega je državni uradnik preziran ter se njegov ugled krči v društvu na najnižji nivo. Država sama na ta način navaja uradnika na prosjaštvo. Mesto da ga vzdigne, da bo njegov ugled velik, ona ga ponižuje ter s tem kompromitira tudi samo funkcijo, ki jo on vrši.

A uradniki sami gredo temu na roko. Mesto da se trudijo, da se jim stanje popravi pravilnim in pravičnim potem, trudijo se, da izdejavajo krivične predprave v stanovanjskem zakonu, s tem pa povečujejo mržnjo meščanstva proti sebi, kar more biti i za njih nevarno i za javni red.

Mi mislimo, da je treba to zanikarno prakso z državnimi uradniki opustiti, pač pa pristopiti k edino pravilnemu stališču, da se da uradnikom stanarina po draginji stanovanj v poedinih mestih, da morejo stanovanje plačati in da se pri reševanju stanovanjskega vprašanja ne jemljejo v obzir. To je najpravičnejša rešitev, h kateri se je treba zateči radi ugleda uradnikov še bolj pa radi ugleda same države. Kdor resno o tem vprašanju razmišlja, mora priti samo do tega zaključka. Ž. M.

Dober znak.

Imam hišo z 9 najemniki, s katerimi sem živel v zadovoljivih odnošajih ves čas do nastanka stanovanjskega zakona in tudi še par let v dobi teh zakonov. Ko so se pa ti krivični zakoni uporabljali napram hišnemu lastniku čezdalje ostrejšje in ko se je brezstidno hujskanje stanovanjskih najemnikov s strani njihovih organizacij vršilo vedno strupenejšje, so me pričele, sicer brez povoda, tudi moje stranke mrziti, ja, nekatere celo sovražiti, češ, saj hišni gospodar vendar nima nič za govoriti, kaj šele zapovedovati, ker imamo itak stanovanjski zakon, stanovanjski urad in pa svoje organizacije, ki nas zares ščitijo, za kar vse hišni lastnik sploh ni upravičen.

Da bi bili pa najemniki tako točno plačevali, kot je bilo vpeljeno pred vojno, jim seveda ni prišlo na um, ampak je le vsak gledal, da jo je plačal toliko pravočasno, da se mu po stanovanjskem zakonu ni moglo odpovedati stanovanja.

A sedaj pa poslušajte čudo: Za tekoče četrtletje 1924/25 to je za november in december 1924 in januar 1925 sem prejel od vseh najemnikov najemnino do 5. t. m. (novembra 1924), kar me je presenetilo. Ja, celo dokaj vljudnejše vedenje napram meni sem konstatiral.

Posebi umevno me je gnala radovednost in vprašal sem eno od strank, ki jo smatram še za najpoštenejšo, kaj more biti vzrok nenadnemu situacijskemu preokretu v mojih ljudeh, nakar izvem sledeče: Moje stranke slutijo ukinjenje stanovanjskega zakona in so sklenile napram hišnemu lastniku ustaviti sovražnosti, za katere da po njihovi izjavi sploh niso imele nobenega povoda.

Prosim, ali ni to dober znak! Med najemniki in hišnimi gospodarji se že sedaj pričenjajo prijateljski odnošaji, ko prvi šele slutijo, da stanovanjskega zakona več ne bo, ko pa tega škodljivega zakona zares ne bo več, se bo brezdvoma večina strank s svojim gospodarjem sporazumela in tista po gotovih hujskačih dosedaj napovedana revolucija brezstrešnežev bo ostala takozvani prazen strah, ki ga krog in krog nič ni in na sredi je votel.

To pa nikakor še ni celotna dobrina tega razveseljivega pojava. Veliko važnejše je dejstvo, da bodo po prenehanju stanovanjskega zakona interesi lastnikov in najemnikov za blažitev stanovanjske bede enakomerni, medtem ko so bili dosedaj na odpravi stanovanjske bede interesirani samo hišni lastniki in pa en del najemnikov, oziroma brezstrešnežev, drugi del najemnikov je pa z dosedanjo situacijo naravnost zadovoljna, ker mu je stanovanjska mizerija prav dobrodošla v edino svrhu, da se čimdalje vzdrži v dosedanjih udobnih stanovanjih na očito škodo enega dela najemnikov, odnosno brezstrešnežev in vseh hišnih gospodarjev.

Opozoriti še moram ob tej priliki, da je precejšen del najemnikov dokaj premožen, ki si je v stanu sam nekaj pozidati in si bo tudi pozidal, ko ne bo več zastoj stanoval v tuji hiši, kakor dosedaj, in pa da je dosti strank, ki imajo sedaj prevelika stanovanja, ki se bodo hitro utesnili na minimum prostorov, ker bo pač hišni gospodar zahteval za večje stanovanje večjo najemnino, za manjše stanovanje pa manjšo najemnino, vsled katerih okolščin bo v kratkem nastalo lepo število novih stanovanj, na kar se sedaj še niti ne računa.

Tudi bodo gospodarji dozidavali, povečevali itd., česar dosedaj niso storili zgolj iz razloga, ker se niso čutili za prave lastnike svojih hiš.

Na ta način bodo najemniki in gospodarji skupno delovali na odpravi stanovanjske bede.

Mislím, da so tudi merodajni faktorji uvideli škodljivost stanovanjskega zakona in da se ne bodo s tem vprašanjem nkdar več bavili ter da ne bodo nasedli tistim hujskačem, ki jim je vsaka nesloga med ljudstvom všeč in ki bi najrajše videli revolucijo ne samo med stanovanjskimi najemniki in hišnimi lastniki, ampak revolucijo v državi sploh!

Koncem še omenim, da je število hišnih lastnikov in onih najemnikov, ki si ne žele več stanovanjskega zakona, nedvomno večje, kot število tistih, ki si takega zakona želijo in bi bilo že zgolj iz tega razloga neopravičeno misliti še na nadaljnji obstoj kakršnega že stanovanjskega zakona.

I. C.

Seja delegatov naše Zveze.

Dne 28. septembra t. l. ob 10. uri dopoldne se je pričela v restavracijskih prostorih hotela Union v Ljubljani seja delegatov Pokrajinske zveze društev hišnih

posestnikov za Slovenijo z objavljenim dnevnim redom ter je trajala s kratkim presledkom od ene ure do šeste ure zvečer. Z veseljem ugotovimo, da so bila na tej seji zastopana vsa naša včlanjena društva, kakor tudi nekateri kraji, kjer taka društva še ne postojе in se bodo šele v kratkem ustanovila.

Navzoči zastopniki so se vsestransko udeleževali važnih razprav, sledili posameznim poročilom ter pokazali kako resno umevajo našo organizacijo in pa položaj, v katerem se sedaj nahajamo hišni posestniki. Predsednik Frelih otvori sejo, pozdravi navzoče delegate in ostale zastopnike ter omenja, da je sklical to važno sejo, da zavzamemo stališče, ki ga naj naša organizacija podvzame napram vladi v Beogradu, ki hoče stanovanjski zakon, seveda z nekaterimi spremembami, podaljšati. Posvetovanje je smatrati za zaupno in nam je določiti taktiko, po kateri moramo postopati, da ne bomo konečno doživeli razočaranj in da ne bi se napravil kak stanovanjski zakon brez naše vednosti. Natančno je poročal o intervencijah v Beogradu pri posameznih ministrih in poslancih ter pojasnil, kakoga mišljenja je sedanja vlada glede stanovanjskega vprašanja, ki se hoče pa ozirati na hišne posestnike, vendar je spoznati, da namerava za nekaj časa še izdati nekak prehodni zakon, ki bi stanovanjsko vprašanje polagoma likvidiral. Zastopniki smo opravičeno dokazovali vladi nevzdržne sedanje razmere, ki so na škodo tudi državi. Nato se je razvila o predloženem načrtu obširna debata, o kateri radi taktosti ne bomo razpravljali v listu in naj bodo posestniki zagotovljeni, da bo Zveza napravila vse, kar je v interesu hišnih posestnikov. Rebolj iz Kranja povdarja, da bo zakon zopet napravil razdor med najemniki i gospodarji ter vlado. Imeti pa moramo smernice, na podlagi katerih zamoremo izvojevati popolno prostost, pri tem pa moramo biti dovolj močni. Omenja važnost velike naše organizacije, da končno pridejo na naše shode vsi posestniki ter pristopijo k naši organizaciji. Vemo, da bo tudi vlada v škripih, ker se ne bo upala zameriti tem ne onim, zlasti pa pri eventualnih volitvah. Zahtevati moramo torej popolno prostost in vsled česar bodo poslanci morali računati tudi na naše glasove. Zlasti obširno razpravlja o prehodnem stanju dr. J. Pavliček iz Jesenic, kakor tudi dvorni svetnik dr. Šubelj iz Kamnika. Po dveurni razpravi prebere vladni svetnik dr. Požar resolucije proti podalšanju stanovanjskega zakona, ki jih delegati enoglasno sprejmejo z velikim odobravanjem. Na predsednikov predlog se sklene te resolucije objaviti v ljubljanskih dnevnikih, jih v posebnih odtisih razdeliti med strokovne organizacije, poslancem in drugim merodajnim osebam. Te resolucije smo priobčili že v zadnji številki »Mojega Doma«.

V nadaljevalni seji popoldne se točko za točko obravnavajo posamezni člani prehodnega stanovanjskega zakona, po katerem se bodo naši zastopniki morali strogo ravnati pri anketi, ki bi se vršila pri ministrstvu v Beogradu. K vsakemu posameznemu členu so se navzoči pridno oglaševali za besedo, stavili predloge in se je pri vsakem odobrilo to, kar smo smatrali za najumestnejše in primernejše. To prehodno stanje pa bi smelo veljati samo eno Ivo Šubelj, Makso Žargi, vsi iz Kamnika, 1. januarjem 1925 in bi se v tem prehodnem letu stanarine popolnoma stabilizirale ter izvršile potrebne odpovedi.

Sklene se, da se večja deputacija obrne na posamezne slovenske poslance, jim pojasni pri nas vladajoče razmere, zlasti pa tudi davčno obremenitev hišnih posestnikov. Sprejel se je predlog, da se za stroške potovanja v Beograd in druge nepričakovane izdatke zbira poseben fond, v katerega

prispevajo posamezna društva, ki nabirajo prispevke pri bolj situiranih posestnikih. Navzoči to z odobravanjem sprejmejo in se izjavijo za sodelovanje.

Nato poroča predsednik Frelih obširno o raznih davčnih zadevah, zlasti pa glede hišnega davka, glede katerega je sedanja vlada izdala zagotovilo, da se v prihodnjem letu zenači za celo državo in se pri tem seveda v Sloveniji primerno zniža; ravno tako tudi dohodnina, ki je v Sloveniji najvišja, v Srbiji jo pa niti ne poznajo. Glavni vzrok pa je previsoka dohodninska skala, ki jo je treba valuti primerno spremeniti. Ob šesti uri se predsednik Frelih primerno zahvali delegatom za udeležbo in bodri še k nadaljnjemu delu, ki naj dovede do cilja in uspeha.

Občni zbor društva hišnih posestnikov za Kamnik in okolico.

Ustanovni občni zbor društva hišnih posestnikov za Kamnik in okolico se je vršil dne 10. avgusta t. l. v Kamniškem domu. Sklical in otvoril je zborovanje g. dvorni svetnik dr. Ivo Šubelj, pozdravil udeležence in g. predsednika Pokrajinske zveze Freliha in pojasnil v daljšem govoru pomen društva.

Vsi se je odbor društva in so bili po kratki debati izvoljeni sledeči odborniki in odbornice:

Ivan Eksler v Zapricah, Lovro Horvat v Zapricah, Simon Kmetec v Perovem, Anton Lenarčič, Kajetan Pogačnik, Fran Potočnik, Jera Šinkovec, Marija Franke, dr. Ivo Šubelj, Makso Žargi, vsi iz Kamnika, Anton Skok iz Domžal, Valentin Gregorec iz Mengeša.

Predsednik Pokrajinske zveze društev hišnih posestnikov g. Ivan Frelih je v zanimivem predavanju pojasnil sedanje stanje stanovanjskega vprašanja. Veliko zanimanje so vzbujala njegova izvajanja v davčnih zadevah.

Obiskovalci shoda so ob koncu zborovanja izrekli g. predsedniku Frelihu prošnjo, naj bi kmalu zopet prišel sem v Kamnik predavat o perečih vprašanjih, oni da hočejo pobrigati se, da bo prihodnji obisk še obilnejši, ker mora vendar vsak gospodar uvideti, da je delovanje Zveze društev hišnih posestnikov le v korist vsem hišnim in zemljiškim gospodarjem.

Shod se s splošnim zadovoljstvom zaključil.

Pri prvi odborovi seji dne 17. avgusta t. l. se je za predsednika enoglasno izvolil g. dvorni svetnik dr. Ivo Šubelj, za podpredsednika Simon Kmetec, za tajnika Lovro Horvat in za blagajnika Fran Potočnik. Članarina se je določila 25 Din na leto.

Razno.

† Dr. Julijan Pavliček. V sredo, dne 12. t. m. je v ljubljanskem Leonišču umrl podpredsednik naše Zveze, predsednik društva hišnih posestnikov na Jesenicah in odbornik Glavne zveze društev hišnih posestnikov v Beogradu, gospod dr. Julijan Pavliček, generalni tajnik Kranjske industrijske družbe na Jesenicah in posestnik. Pretečeno soboto je bil še zdrav in vesel v Ljubljani, drugi dan v nedeljo na lovu; a ko se je vračal domov, je tako nesrečno padel z voza, da se mu je pri padcu sprožila puška in ga strel zadel v meča. Prepeljali so ga v Leonišče, kjer je podlegel zastrupljenju krvi, povzročenem po šibrah. Ranjki dr. Pavliček je bil doma iz Tolmina, študiral na pravni fakulteti v Pragi, kjer je tudi promoviral. Po promociji je stopil v bančno prakso in se poleg tega posvetil še filozofskim študijam. Pred prevratom je bil odvetniški

koncipijent v Tolminu, po prevratu se je preselil v Jugoslavijo, bil je imenovan za sekvestra Kranjske industrijske družbe, ki ga je po dvigu za sekvestra imenovala za tajnika. Pokojnik je bil vedno miren in skromen in se ni nikoli silil v ospredje, bil je pa izredno vstrajen in nevpogljiv. Lansko leto je prevzel predsedstvo društva hišnih posestnikov na Jesenicah ter se vsestransko potegoval za pravice ogroženim hišnim posestnikom. Udeležil se je kongresa hišnih posestnikov v Beogradu meseca marca t. l. ter je s svojim energičnim nastopom takoj pridobil velik vpliv in spoštovanje ter so se njegovi predlogi splošno odobraval. Naši delegati iz zadnje seje naše Zveze se ga vsi spominjajo kako dobro je nastopal za našo stvar pri tej seji in kako stvarno je utemeljeval svoje misli.

Ko je naša Zveza zvedela za to žalostno vest, je takoj izdala mrtiško naznailo v ljubljanskih dnevnikih ter se po deputaciji udeležila pogreba na Jesenicah. Žalostno vest smo sporočili Zvezi v Beogradu in Zagrebu in izrekli sožalje gospej soprogi in društvu hišnih posestnikov na Jesenicah. Vsi posestniki pa hočemo ranjkega ohraniti v blagem spominu!

Okrajni odbor Šmarje pri Jelšah proti stanovanjskemu zakonu.

Okrajni odbor Šmarje pri Jelšah je merodajnim oblastvom pod št. 123 z dne 1. oktobra t. l. poslal sledečo izjavo:

Zastopajoč vse hišne posestnike šmarškega okraja zahtevam vsaj z 31. decembrom ukinjenej sedanjega zakona o stanovanjih in dobe naj vsi hišni lastniki s 1. januarjem 1925 tudi prosto razpolago s svojim hišnim premoženjem.

Mi hišni posestniki, ki damo državi kar zahteva od nas, brez ozira na našo finančno možnost, potrebujemo zaščite od nje, ne pa oni, ki od nje dobivajo, da bi nam lahko deloma storjeno krivico večih let popravili in ne onih, ki vse odvale na odjemalce.

Plačilo najemnine dne 1. januarja, oziroma 1. februarja 1925. Hišni posestniki, kateri še niso svojih najemnikov obvestili o nameravanem povišanju najemnin za dan 1. januarja ali februarja 1925 naj to nemudoma store, ker drugače je gotovo, da bodo vsaj za nekaj mesecev izgubili zahtevano povišanje, ker stopijo sedaj v veljavo obči državljanski predpisi, po katerih se mora o povišanju najemnike v gotovem roku obvestiti.

Kaj bo s stanovanjskim zakonom? — V »Slovenskem Narodu« št. 263 z dne 16. t. m. je izšel pod tem naslovom dopis odličnega — kakor ga imenuje somišljenika — da je minister za socialno politiko v smislu § 17. stanovanjskega zakona upravičen podaljšati sedaj veljavni stanovanjski zakon po 1. januarju 1925. Ker je radi te razlage navedenega člena nastalo med hišnimi posestniki opravičeno razburjenje, je poslala Pokrajinska zveza »Slov. Narodu« popravek, v katerem pojasnjuje, da člen 17. ministru za socialno politiko samo naroča, naj razglasi ta zakon in naj skrbi za njegovo izvrševanje, ni pa nikjer določeno, da bi bil minister za socialno politiko opravičen stanovanjski zakon podaljšati. To vedo gospodje ministri dobro sami, ravnotako tudi pravniki v državi, radi česar hoče sedaj vlada doseči med najemniki in posestniki sporazum, ker je popolnoma nemogoče, da bi se brez Narodne skupščine podaljšal ta stanovanjski zakon ali napravil nov. Kar se tiče nadaljnje opazke v dotičnem dopisu, da so hišni posestniki sedaj obogateli in postali milijonarji, je popolnoma krivična in hišni posestniki ne morejo biti za to odgovorni, če je marsikdo raje nalagal denar v hranilnici, kupil državne ali druge obveznice ali celo vojno posojilo, ter ni hotel zidati ali morebiti kupiti hiše edinole radi tega, ker mu

je v hranilnicah naložen denar prinašal večje obresti, kakor so se obrestovale hiše. Navadno so hiše zidali samo oni, ki so imeli prav male prihranke in so si s štedenjem odplačevali svoj dolg. Režeži so pa tudi med hišnimi posestniki in mesto, da bi bili najemniki onim, ki so zidali hiše in niso denarja nalagali v hranilnice, hvaležni, pa se jih kar naenkrat krivično ozmerja za milijonarje in bogatine. Uverjeni smo popolnoma, da tega dopisa ni poslal noben odličen somišljenik, ki je tako slabo poučen o dotičnem členu stanovanjskega zakona. Dalje prosimo uredništvo, da objavi imena onih hišnih posestnikov, ki so že odpovedali stanovanja z ozirom na predstoječo prostost, drugače smatramo to za obrekovanje.

Stanovanjska anketa pri velikem županu v Ljubljani. Kakor se nam je sporočilo, se bo baje vršila v kratkem pri velikem županu v Ljubljani anketa, pri kateri naj bi se dosegel sporazum med najemniki in hišnimi gospodarji po 1. januarju 1925, ko preneha stanovanjski zakon in vlada nihakor ni kompetentna izdati kak nov stanovanjski zakon ali naredbo. Naša zveza je potom mestnega magistrata ljubljanskega stavila predloge, pod katerimi bi bila pripravljena po svojih zastopnikih se udeležiti nameravane ankete. Posestniki smo bili vedno za sporazum, a od strani najemnikov se je veliko grešilo, radi česar zahtevamo sedaj tudi na tej anketi našo enakopravnost z najemniki in torej enako število naših zastopnikov kakor najemnikov in odklanjamo vsako sodelovanje njih organizacije, ki toliko ščuva proti hišnim posestnikom. Bagatelizirati se ne damo več.

Stanovanjski zakon in davki.

Neki ljubljanski hišni posestnik je odpovedal svojemu uslužbencu službo in stanovanje in naprosil stanovanjsko oblastvo I. stopnje, da dodeli izpraznjeno stanovanje na novo sprejetemu uslužbencu, ki bo vršil posle odpuščenega. Stanovanjski urad je to prošnjo zavrnil in posestnik se je proti tej zavrnitvi pritožil na stanovanjsko sodišče.

Stanovanjsko sodišče o pritožbi ni meritorno razpravljalo, ampak je pritožbo zavrnilo iz formalnih razlogov, češ da posestnik ni plačal dolžni davek za predzadnje trimesečje in se zaradi tega ne more koristiti s predpisi stanovanjskega zakona in torej tudi ne s pritožbo zoper odloke stanovanjskih oblasti.

Zoper to odločbo stanovanjskega sodišča je posestnik vložil tožbo na upravno sodišče. V tožbi na upravno sodišče navaja tožitelj, da stanovanjsko sodišče ni pravilno uporabilo zakona in zakonitih uredb, kajti tožitelj ni bil v zaostanku s plačilom dolžnega državnega davka za predzadnje trimesečje, marveč je glasom potrdila finančne uprave plačal vse predpisane davke, v kolikor njihovo plačilo ni pravnoveljavno odgodeno.

Upravno sodišče je o tožbi pred kratkim razpravljalo in je pod št. A 71/24/9 z dne 17. oktobra t. l. ugodilo ter izpodbijani upravni akt razveljavilo.

Pri tem je upravno sodišče uvaževalo, da je hotel zakonodajalec s členom 16. stanovanjskega zakona prisiliti hišne posestnike, da redno plačujejo dolžne davke. — Ako je davčni zavezanec samolastno s plačilom davka v zaostanku, nima pravice, da bi se okoristil z dobrotami stanovanjskega zakona in pravilnika. Kadar pa pristojni organ finančne uprave odgodj plačevanje in dovoli, da se plačilo zapadlih državnih davkov vrši v mesečnih obrokih in se davčni zavezanec točno drži tega dovoljenja, takrat se ne more trditi, da je s plačilom davka v zaostanku.

Radi napačnega tolmačenja člana 16 stan. zakona je stanovanjsko sodišče mnogim hišnim posestnikom napravilo občutno

krivico in upamo, da bode sedaj vsled predstoječe razsodbe končno vendar pravilno postopalo.

Novost za hišne posestnike. V 83. kosu Uradnega lista od letos je izšla naredba velikega župana ljubljanske oblasti o pobiranju občinske davščine na table, kazala in izveske v mestni občini ljubljanski. Vse osebe, ki plačujejo občjo pridobnjino ter imajo v Ljubljani na zunanji strani hiš izobešeno kako reklamo, tablo, izvesek ali napis, kroglo, naočnike, sodčke, brivske krožnike in podobne stvari, bodo od 1. januarja 1925 naprej morale plačevati davščino od 80 do 400 Din. Kdor tega ne bi zmoget, mu bo magistrat njegove prevelike naočnike ali pa njegov »zlat sodček« odvezel.

Naredba sama zanima ljubljanske hišne posestnike predvsem v §§ 7. in 8. — Ljubljanskemu magistratu seveda ni znano, kje vise take table itd. Treba bo v kratkem vso to šaro popisati. Zopet se bodo pošiljale okolu nekake pole, toda ne morda trgovecem, obrtnikom, lastnikom tabel, ampak hišnim posestnikom; ti naj bi popisali, najemniki pa bodo samo potrdili, da se hišni posestnik pri navedbah ni zlagal ali zmotil in bodo samo to polo podpisali. Kako naj hišni posestnik navede ploščino tabel na svoji hiši! Vendar se ne bode zahtevalo, da bode šel sam s pavštom v roki merit dolžino in višino tabel. Take in enake skrbi se bodo prijemale hišnih posestnikov, ko bodo prejeli pole.

V pomirjenje je takoj pripomniti, da se ga k temu ne bo sililo, niti ne bo imel sitnosti, če ne bo izpolnil pole. § 8. naredbe izrecno določa, da ni uvesti kazenskega postopanja, če se prijava opusti. V tem slučaju bo mestni magistrat imetniku table kar na podlagi lastnih informacij napopal dvakratno davščino.

Gospodje najemniki naj se sami pobrigajo, da ne bodo za svoj »cager« preveč plačali. Mi pa ne bomo njih varuhi.

Shod hišnih posestnikov v Kostanjevici se je vršil dne 21. julija 1924 v restavraciji g. L. Bučarja, ki so se ga vkljub najneugodnejšemu vremenu udeležili številni ondotni posestniki. Sestanek se je vršil pod predsedstvom g. Bučarja in je razpravljal g. društveni predsednik Freljih iz Ljubljane o stanovanjskih razmerah, pojasnjeval nameravano davčno reformo ter druga pereča davčna vprašanja. Zborovalci so govorniku sledili z največjim zanimanjem in sklenili v kratkem sklicati shod hišnih in zemljiških posestnikov v večjem obsegu in agitirati, da bi se takih važnih gospodarskih zborovanj udeležili vsi posestniki.

Shod društva hišnih posestnikov v Ljubljani se vrši v prvi polovici meseca decembra. Na tem shodu bomo zavzeli stališče, po katerem bomo obvezno postopali po 1. januarju 1925, ko preneha sedaj veljavni stanovanjski zakon. Dan zborovanja objavimo v prihodnji številki.

Shod hišnih posestnikov v Ptujju se vrši v petek dne 21. t. m. ob 8. uri zvečer v restavracijskih prostorih g. Zupančiča, na katerem bo poročal predsednik Freljih iz Ljubljane o stanovanjskem vprašanju in davčnih zadevah. Pričakujemo, da se tega važnega shoda udeležijo vsi posestniki v Ptujju, da s tem poživimo ondotno organizacijo.

Najemnik in hišni lastnik.

Pred okrajnim sodiščem v Ljubljani je tožil pod C IV. 1489/24 sodni avskultant dr. France Mohar svojega hišnega gospodarja Alojzija Rasbergerja radi motenja posesti najemnih pravic, ker ni dovolil, da se k dr. Moharju priseli še podnajemnik.

Dr. Moharju je namreč stanovanjska oblast nakazala, vkljub odporu hišnega go-

spodarja, stanovanje obstoječe iz kuhinje, dveh sob in pritliklin, kot sodnemu uradniku.

Od tega stanovanja hotel je oddati dr. Mohar eno sobo v podnajem. Hišni gospodar se je uselilvi podnajemnika s silo uprl ter zabranil uselitev podnajemnika. Pri razpravi dne 22. septembra 1924 se je zastopnik g. Rasbergerja postavil na stališče, da od stanovanjske oblasti dodeljeni najemnik nima pravice oddajati sobe v podnajem brez posebnega dovoljenja lastnika. Sodišče je tožbo dr. Moharja zavrnilo, češ, da ne more tožiti s tožbo radi motenja posesti, ker je njegova pravica sporna in bi jo moral šele s posebno tožbo ugotoviti.

Gnezdo korupcije so stanovanjski zakon in stanovanjske oblasti! — To klasično toda opravičeno izjavo je podal nedavno neki aktivni sodnik (pa ne v Ljubljani! Op. uredn.!) v nekem privatnem društvu. Da je temu res tako, dokazujejo premnogi slučajji.

V Novem Sadu je bil kaznovan na dve leti zapora N. D., dnevničar stanovanjskega urada, ker je v svoji uradni dolžnosti, kot uradnik zlorabil svoj položaj s prejemanjem podkupnine, podmetal razne akte v podpis svojemu načelniku, njegov pomačač V. S. pa obsojen na 10 mesecev.

Pri nekem drugem stanovanjskem uradu, dodelil si je tekom časa sam predsednik pet stanovanj, ki jih je za dober denar prodajal.

Kaj se vse pri drugih uradih dogaja, ne vemo, ali gotovo je, da tudi drugod cvete korupcija in bo cvetla tudi dalje, ako se ne ukine čim preje stanovanjski zakon in ne razpuste vse stanovanjske oblasti, ta gnezda korupcije. Mi se nočemo s tem dotikati časti uradnikov pri stanovanjskih uradih, znano pa je vendar, da vsi tihotapci in drugi korupcionisti, ki so na vsakršen način došli do lepega premičnega imetja, podvzemajo vse, da pridejo do stanovanja v stari hiši, in je zato izkušnja pri uradnikih stanovanjskih oblasti velika. »Svojina«, Zagreb.

Iz sovjetske Rusije. »Divje« hiše v Moskvi. Kakor je znano, je v Rusiji, posebno pa v Moskvi, znatno število poslopij brez gospodarja. Te hiše so sovjeti nacionalizirali, a ko je zopet uvedena vsaj deloma zasebna lastnina, imeli so nekdanji posestniki teh hiš dobiti spet nazaj svojo posest, pri čemer so sovjeti mislili, da bodo lastniki te svoje domove popravili. V mnogih slučajjih je namreč vezano to povračanje privatne lastnine na pogoj popravila poškodovanih poslopij. Toda tega pogoja so se nekdanji posestniki preplašili, ker obstoji strah, da se jim hiše, potem ko jih popravijo, spet odvzamejo. — Sovjeti nimajo novcev za poprave, pa bodo polagoma propadale hiše in s tem veliko narodno premoženje. Hoteli so potem seveda te »divje« hiše prodati na dražbi, pa so ostale vse neprodane radi pomanjkanja kupeev. Istim korakom koraka tudi naša država. Sicer pri nas še hiše niso »nacionalizirane«, toda so zato hiše pri nas povsem prepuščene na milost in nemilost najemnikom (kar je morebiti še slabše! — Op. uredn.), ki brezobzirno in celo pod državno zaščito gospodarijo v naših hišah, delajo škodo brez strahu, da se pozovejo na odgovornost, in puste vse propadati, jemljejo v podnajem vsakovrstne nemoralne osebe. Vse to mora hišni lastnik gledati, a če se predrzne le kaj črhiniti, napadejo ga najemniki z grdimi psovkami, če ne celo s palico in revolverjem. — Daleč smo došli v naši civilizirani državi. V gotovi nadi, da bode nova vlada, ki se je zavezala uvesti red in odstraniti vse krivice, odpravila tudi stanovanjski zakon, to gnezdo korupcije. »Svojina«, Zagreb.

Predlogi organizacije najemnikov za novi stanovanjski zakon. Kakor so časopisi

poročali, so se zastopniki organizacije najemnikov pred časom oglasili pri ministru za socialno politiko in ministrskem predsedniku gosp. Davidoviću, katerima so izročili načrte za novi stanovanjski zakon, ki naj velja od 1. januarja 1925, sedem nadaljnjih let. V teh predlogih zahtevajo, da morajo ostati najemnine dosedanje, da morajo pod zaščito priti tudi nove hiše, da hišni posestniki svojih hiš ne smejo deset let ne prodati ne kupiti in kot vrhunec boljševiških predlogov, da se vse stanarine plačujejo nekemu državnemu uradu, ki se ustanovi za celo državo. Iz tega fonda bi se potem popravljale hiše in stanovanja. Diferenco za popravila, ki bi bila večja kot najemnine, naj pa plačuje država iz svojih sredstev, torej zopet na račun sedanjih davkoplačevalcev, to je v prvi vrsti hišnih posestnikov. Prav radovedni smo, kako bi izgledala stanovanja in koliko bi stala popravila, če bi država prevzela vse to v svojo upravo, ki bi kakor ponavadi požrla polovico dohodkov. Veleugledni zagrebški dnevnik »Riječ« pripominja, da o teh neresnih komunističnih boljševiških predlogih ne more stvarno razpravljati, ker jih ne more smatrati za resne. K temu

pravemu mnenju tudi mi nimamo ničesar drugega pristaviti.

»Čvekarije« imenuje »Delavec« naše resolucije, sprejete na zadnji seji delegatov. Pravi, da bi se moralo upreti delavstvo, če bi obveljalo za stanarine zlata valuta, med tem, ko je on svoječasnno predlagal, da se morajo vse stanarine plačati v zlatu, diferenco pa je oddati stavbenemu fondu, iz katerega bi mestna občina zidala hiše. Torej jedenkrat ni mogoče plačati tako visokih najemnin in se je temu upreti, drugikat pa isti list to sam zahteva. To pa je res samo »čvekarija« in obžalujemo iste, kateri morajo to neslanost prenašati. Na naše stvarne razloge pa »čvekač« ni vedel navesti niti jednega ugovora.

Ali je to pravica!

Mali predmestni hišni lastnik ima izpraznjeno stanovanje, obstoječe iz dveh sob in kuhinje, za katero je prosil med drugimi tudi on sam, ker ima spodaj za 6 oseb premalo prostora. Če bi se mu ne mogli nikakor dodeliti obe zgornji sobi, je prosil vsaj za eno sobo, druga soba s kuhinjo pa bi se naj priznala kaki mali stran-

ki, ki so tudi imele vložene svoje prošnje. Tako bi bilo ustrezno obema. Toda, kaj se je zgodilo? — Celo stanovanje se je dodelilo večji stranki, obstoječi iz 4 oseb, ki bi bila pa lahko že zdavnaj dobila stanovanje drugje, kar je tu okrog obče znano, toda ni hotela nobenega drugega. Kot vzrok, da se hišnemu lastniku ni dodelila niti ena sobica v lastni hišici, se navaja v razsodbi vladnega stanov. sodišča to, češ da hišni lastnik ni plačal davkov od hišice. Tako je namreč stanovanjskemu sodišču poročal mestni davčni urad. Ko je hišni lastnik to izvedel, je šel takoj na davčni urad ter zahteval tam pismeno potrdilo, da ima vse davke plačane, katerega je tudi takoj prejel za kolek 20 Din. Seveda je potem hišni lastnik pritožbo na drugo inštanco takoj obnovil. — Tako se torej dela na tako važnem uradu: danes se uradno poroča, da davki še niso plačani, čez par dni pa isti urad da stranki uradno potrdilo, da so vsi njegovi davki popolnoma v redu. — Pa si naj kdo upa trditi, da je to kakšna pravica in kakšen red!

*

Tehn. ing.

dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjeni stavbeni inženir in mestni stavbenik.

Stavbeno podjetje in tehniška pisarna za visoke stavbe, arhitekturo, vodne, betonske in železobetonske zgradbe.

Ljubljana, Na Mirju.
Projektiranje ter izvršitev vseh stavb po najkulantnejših pogojih.

Vsem cenjenim hišnim posestnikom v Mariboru in okolici se najuljudneje priporoča

Ferdinand Ferš

pokrivaški mojster
STUDENCI pri MARIBORU,
Cankarjeva ulica 9.

za vsa popravila opekinih, škrljnatih in lepenkinih streh.
Proračuni gratis. Konkurenčne cene.
Točna in solidna postrežba.

Generalni zastop

vzajemne zavarovalne banke

„SLAVIJE“ v Ljubljani

sprejema zavarovanja proti požaru, vlamu in zavarovanja na doživetje in smrt.

Rezervni fond: K 125.000.000,
Letna vplačana premija
K 55.000.000.

Vsa pojasnila daje generalni zastop banke „Slavije“ v Ljubljani, Gosposka ul. 12, v lastni hiši.

Renomirana tvrdka

JOSIP JUG

pleskar in ličar
v Ljubljani,
Rimska cesta št. 16

se priporoča gg. hišnim posestnikom za vsa v to stroko spadajoča dela, katera izvrši po zmerni ceni in v najkrajšem času.

Oddelek za sobo- in črkoslikarstvo:
Moste-Ljubljana, Zaloška cesta št. 67.

Lovro Pičman

Stavbeno in galanterijsko kleparstvo, krtje lesno-cementnih streh, prevzemajo se vsa v to stroko spadajoča dela koncesionirano vodovodno inštalacijsko podjetje, izvrševanje vsakovrstnih toplih kopalnih naprav. Napeljava strelovodov.

Ljubljana
Streliška ulica 29

Telefon št. 911.

Kavarna in gostilna
„LEON“

Ljubljana, Kolodvorska št. 29

se priporoča zlasti potnikom z dežele, ki prihajajo s prvim vlakom, oziroma odhajajo z večernim vlakom osobito lovcem in hribolazcem. — Izvrstna vina. — Izborna kuhinja. Prijetna zabava. Točna postrežba. Zmerne cene. Z velespoštovanjem

Fani in Leon Pogačnik

Vodovodni instalater,
klepar in krovec

zaloga škrlc (strešnikov)

Teodor Korn

Ljubljana

Polljanska cesta številka 8

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Dunajska cesta (v lastni palači)

Ustanovljena 1900

Delniška glavica in rezervni zakladi okrog Din 60.000.000.

Čekovni rač. št. 10.509. — Brzjav. naslov: Banka Ljubljana. — Telef. št. 261, 413, 502, 503, 504.

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.

Podružnice: Brežice, Celje, Črnomelj, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst, ter agencija Logatec.